

9.10.2020

Lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain uudistamisesta

Suomen kunnaneläinlääkäriliitto ry haluaa tuoda lausuntokierroksella esille niitä ongelmia, joita kunnallisen ympäristöterveyden ja eläinlääkintähuollon viranhaltijat nykytilassa kohtaa, ja korostaa lain uudistamisen yhteydessä viranomaistoiminnan tehokkuuden, valvonnan vaikuttavuuden sekä tiedonkulun tehostamisen tärkeyttä.

Nykytilassa ongelmalliseksi koetaan toisaalta tietotulva, toisaalta tiedonkulun hajanaisuus sekä vaikeus saada käsiin tarpeellista tietoa riittävän nopeasti. Informaation riittävä liikkuvuus nojaa liikaa yksittäisiin tiedon äärellä oleviin viranhaltijoihin ja heidän kykyynsä hahmottaa se, kenelle tieto olisi hyödyllistä ja ylipäättään tarpeellista kohdentaa. Nykyisin käytössä olevat tietojärjestelmät ovat osittain teknisesti kankeita käyttää, eikä viranhaltijoilla ole välttämättä riittävää tietoa siitä, mihin kaikkiin tietojärjestelmiin heillä tulisi olla käyttöoikeudet. Viranomaisten välinen tiedonsaanti toimii, mikäli viranhaltija osaa kääntyä oikean viranomaisen puoleen. Valvontakohteiden maantieteelliset ulottuvuudet sekä viranomaisten käytössä olevat lukuisat erilaiset käyttöjärjestelmät tietojen käsittelyssä aiheuttavat sen, että valvonnan kannalta oleellinen tieto jää tehokkaasti hyödyntämättä. Tämä hidastaa viranomaisten työtä ja aiheuttaa paljon päällekkäistä toimintaa. Yksinkertaistetusti sanottuna voidaan todeta, että samaa asiaa valvovilla viranomaisilla ei välttämättä ole pääsyä samaa tietoon.

Edellä mainitut ongelmat näkyvät erityisesti eläinten hyvinvointiin liittyvässä valvonnassa. Kunnallisella tasolla eläinsuojeluviranomaisia ovat kunnallinen eläinlääkäri, terveystarkastajat sekä poliisi. Esimerkiksi eläintenpitokieltoihin, erilaisiin tuomioihin ja hallinnollisiin pakkokeinoihin liittyvät päätökset ovat julkisia, mutta niiden saavutettavuus on jopa viranomaisten keskuudessa hankalasti järjestetty. Yhden ison ongelma-alueen luo maantieteellinen liikkuvuus; eläintenpitäjät (ml. alkutuotannossa toimivat eläintenpitäjät) eivät maantieteellisesti sijoitu aina valvonnan kannalta siten, että paikallisten valvontaviranomaisten olisi vaivatonta tai edes mahdollista saada tietoa koskien esimerkiksi eläintenpitäjää koskevia pakkokeinoja tai tuomioita, ellei viranhaltija osaa niitä oikeasta instanssista erikseen pyytää.

Koronaepidemia on ollut omiaan osoittamaan merkittävästi sen, kuinka olennainen osa eläinten terveyteen liittyvällä valvonnalla on kansanterveyden kannalta. Suomen kunnaneläinlääkäriliitto haluaa tuoda lain uudistamisen yhteydessä esille täten myös sen, että kansalliseen elintarviketuotantoon ja alkutuotantoon liittyvät eläinperäiset taudinpurkaukset, joista osa on potentiaalisesti hyvin vaarallisia ihmisille, ja joiden määrä ei nykykäsityksen mukaan suinkaan ole vähenemässä, ovat hallittavissam ainoastaan silloin, kun tehokkaan valvonnan apuna on toimiva ja viivykkeetön pääsy tarpeellisen tiedon äärelle. Tätä tiedonsaantia ei saisi rajoittaa myöskään viranomaisen maantieteellinen sijainti valvontakohteeseen nähden kansallisten rajojemme sisäpuolella tai tietotekninen monivaiheisuus.

Näiden esille tuotujen havaintojen perusteella Suomen kunnaneläinlääkäriliitto ehdottaa, että lain uudistamisvaiheessa pyritäisiin kaikin keinoin luomaan yhteisessä viranomaiskäytössä olevaa tietovarantoa tai yleisrekisteriä, johon tietoa koottaisiin kansallisella tasolla, ja jonka käyttöjärjestelmä olisi suunniteltu palvelemaan tiedon hakijaa ja käyttäjää viranomaistoiminnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden nimissä.

Anna Pasanen
puheenjohtaja

Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry - Finland Kommunalveterinärförbund r.f.